



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2019. november 12.*

„Előzetes döntéshozatal – 1169/2011/EU rendelet – A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatása – Az élelmiszer származási országának vagy eredete helyének feltüntetésére vonatkozó kötelezettség abban az esetben, ha ezek feltüntetésének elmulasztása félrevezethetné a fogyasztókat – Az Izrael Állam által megszállt területekről származó élelmiszerek tekintetében a származási hely és az e területen belüli izraeli telepről való eredet esetén az ilyen eredet említett élelmiszereken való feltüntetésére vonatkozó kötelezettség”

A C-363/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Conseil d'État (államtanács, Franciaország) a Bírósághoz 2018. június 4-én érkezett, 2018. május 30-i határozatával terjesztett elő

az **Organisation juive européenne**,

a **Vignoble Psagot Ltd**

és

a **Ministre de l'Économie et des Finances**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, R. Silva de Lapuerta elnökhelyettes, J.-C. Bonichot, M. Vilaras, E. Regan, P. G. Xuereb és L. S. Rossi tanácselnökök, Juhász E., M. Ilešič, J. Malenovský (előadó), D. Šváby, C. Lycourgos és N. Piçarra bírák,

főtanácsnok: G. Hogan,

hivatalvezető: V. Giacobbo-Peyronnel tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2019. április 9-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Organisation juive européenne képviseletében J. Buk Lament avocate,
- a Vignoble Psagot Ltd képviseletében F.-H. Briard, Y.-A. Benizri és E. Weiss avocats,

* Az eljárás nyelve: francia.

- a francia kormány képviselőjében D. Colas, B. Fodda, S. Horrenberger, L. Legrand, A.-L. Desjonquères, C. Mosser és E. de Moustier, meghatalmazotti minőségben,
- Írország képviselőjében M. Browne, G. Hodge és A. Joyce, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: S. Kingston BL,
- a holland kormány képviselőjében M. K. Bulterman és P. Huurnink, meghatalmazotti minőségben,
- a svéd kormány képviselőjében A. Falk, C. Meyer-Seitz és H. Shev, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében A. Bouquet, B. De Meester, F. Clutche-Duvieusart és K. Herbout-Borczak, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2019. június 13-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 304., 18. o., helyesbítések: HL 2014. L 331., 40. o.; HL 2015. L 50., 48. o.; HL 2016. L 266., 7. o.) értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az Organisation juive européenne és a Vignoble Psagot Ltd, valamint a gazdasági és pénzügyminiszter között az Izrael Állam által 1967 júniusa óta megszállt területekről származó áruk eredetmegjelöléséről szóló közlemény jogszerűségének tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az élelmiszerekre vonatkozó szabályozás

- 3 Az 1169/2011 rendelet (3), (4) és (29) preambulumbekzdése kimondja:
„(3) A fogyasztók magas szintű egészségvédelmének megvalósítása és a tájékoztatáshoz való jogának biztosítása érdekében biztosítani kell, hogy megfelelő tájékoztatáshoz jussanak az általuk fogyasztott élelmiszerekkel kapcsolatosan. A fogyasztói döntéseket többek között befolyásolhatják az egészséggel és a környezettel kapcsolatos, valamint gazdasági, szociális és etikai megfontolások.
(4) Az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 2002. január 28-i 178/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek [(HL 2002. L 31., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 463. o.; helyesbítések: HL 2014. L 327., 9. o.; HL 2016. L 11.,

19. o.)) megfelelően az élelmiszerjog egyik általános elve, hogy a fogyasztók számára lehetővé tegye a fogyasztott élelmiszerek megfelelő tájékoztatás alapján történő kiválasztását, és megelőzze a fogyasztókat félrevezető gyakorlat alkalmazását.

[...]

(29) Az élelmiszer származási országának vagy eredete helyének feltüntetését biztosítani kell minden olyan esetben, ha annak hiánya valószínűleg félrevezetné a fogyasztót az élelmiszer valódi származási országa vagy eredetének helye tekintetében. A származási országnak vagy az eredet helyének jelölését minden esetben [...] [úgy] kell biztosítani [...], hogy az ne vezesse félre a fogyasztókat [...]"

4 E rendelet „Tárgy és hatály” című 1. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ez a rendelet alapul szolgál az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó magas szintű fogyasztóvédelem biztosításához, figyelembe véve a fogyasztók felfogásában és tájékoztatási igényeikben kialakult különbségeket, ugyanakkor biztosítva a belső piac zökkenőmentes működését.”

5 Az említett rendelet 2. cikke (2) bekezdésének g) pontja kimondja, hogy e rendelet alkalmazásában az „eredet helye” az a hely, amelyet az élelmiszer eredetként feltüntetnek, és amely nem a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet (HL 1992. L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o.; a továbbiakban: Vámkódex) 23–26. cikkével összhangban meghatározott „származási ország”, majd pontosítja, hogy az élelmiszer-vállalkozó nevének és címének a címkén való feltüntetése nem minősül az élelmiszer származási országa vagy eredete megjelölésének. Egyébiránt e cikk (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az élelmiszer „származási országa” az élelmiszernek a Közösségi Vámkódex 23–26. cikkével összhangban meghatározott származását jelenti.

6 Ugyanezen rendelet „Általános célkitűzések” című 3. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás a fogyasztók egészségének és érdekeinek magas szintű védelmére törekszik azáltal, hogy a végső fogyasztók számára alapot biztosít a megalapozott választáshoz és az élelmiszerek biztonságos felhasználásához, különös tekintettel az egészségügyi, gazdasági, környezetvédelmi, társadalmi és etikai szempontokra.”

7 Az 1169/2011 rendeletnek „A kötelező adatok felsorolása” című 9. cikke értelmében:

„(1) A 10–35. cikknek megfelelően, és az e fejezetben foglalt kivételektől eltekintve a következő adatokat kötelező feltüntetni:

[...]

i. a származási ország vagy az eredet helye, amennyiben azt a 26. cikk előírja;

[...]”

- 8 E rendelet „Származási ország vagy az eredet helye” című 26. cikke a (2) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Kötelező feltüntetni a származási országot vagy az eredet helyét:

- a) abban az esetben, ha ezek feltüntetésének elmulasztása félrevezethetné a fogyasztókat az élelmiszer valódi származási országa vagy eredetének helye tekintetében, különösen, ha az élelmiszerrel kapcsolatos tájékoztatás vagy a címke egésze egyébként arra utalna, hogy az élelmiszer származási országa vagy eredetének helye más;

[...]”

A vámjogszabályok

- 9 A Közös Vámkódexet az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 269., 1. o.; helyesbítések: HL 2013. L 287., 90. o.; HL 2016. L 267., 2. o.; HL 2018. L 173., 35. o.; a továbbiakban: Unió Vámkódex) helyezte hatályon kívül, amelynek a jelen esetben releváns rendelkezései e rendelet 288. cikkének (2) bekezdésével összhangban 2016. május 1-jétől alkalmazandók.
- 10 Ezen időpont óta a Közös Vámkódexre való, az Unió más – az 1169/2011 rendelethez hasonló – jogi aktusaiban szereplő hivatkozásokat úgy kell tekinteni, mint amelyek az Unió Vámkódex megfelelő rendelkezéseire vonatkoznak, amint az ezen utóbbi Vámkódex 286. cikkének (3) bekezdéséből következik.
- 11 Az Unió Vámkódex 60. cikke, amely rendelkezés a Közös Vámkódex 23. cikke (1) bekezdésének és 24. cikkének felel meg, a következőket írja elő:

„(1) A teljes egészében egyetlen országban vagy területen létrejött vagy előállított árut az abból az országból vagy területről származónak kell tekinteni.

(2) Az olyan árut, amelynek előállítása egynél több országot vagy területet érint, abból az országból vagy területről származónak kell tekinteni, ahol az utolsó lényeges, gazdaságilag indokolt feldolgozása vagy megmunkálása történt – egy e célra felszerelt vállalkozás területén –, aminek eredményeként új terméket állítanak elő, vagy ami az előállítás fontos szakaszát képezi.”

A Bizottság közleménye

- 12 2015. november 12-én az Európai Bizottság az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzétette az „Értelmező közlemény az Izrael [Állam] által 1967 júniusa óta megszállt területekről származó áruk eredetmegjelöléséről” című közleményt (HL 2015. C 375., 4. o.; a továbbiakban: a Bizottság közleménye).
- 13 E közlemény 1. pontjában a Bizottság kimondja, hogy „[a] nemzetközi joggal összhangban az Európai Unió nem ismeri el Izrael fennhatóságát az Izrael által 1967 júniusa óta megszállva tartott területek, nevezetesen a Golán-fennsík, a Gázai övezet és a Kelet-Jeruzsálemet is magába foglaló Ciszjordánia fölött, és e területeket [...] nem tekinti Izrael területe részének”.
- 14 Az említett közlemény 2. pontjában a Bizottság kifejti, hogy a „fogyasztók, gazdasági szereplők és nemzeti hatóságok [...] igénylik”, hogy „[a] termékek eredetmegjelölésével foglalkozó, meglévő uniós jognak az Izrael által megszállt területekről származó termékekre való alkalmazása terén világos

szabályok érvényesüljenek”, és hogy „további cél, hogy biztosítsuk az Unió azon állásfoglalásainak és kötelezettségvállalásainak tiszteletben tartását, amelyek a nemzetközi joggal összhangban az Izrael által 1967 júniusa óta megszállt területeken gyakorolt izraeli fennhatóság el nem ismerésére vonatkoznak”.

- 15 Ugyanezen közlemény 3. pontjában a Bizottság kijelenti, hogy „[e]z a közlemény nem hoz létre új jogalkotási szabályokat” és „a vonatkozó uniós jog Bizottság általi értelmezését tükrözi”, továbbá „nem sérti [...] a Bíróság által adott esetleges értelmezést”.
- 16 A Bizottság, miután a közleményének 4–6. pontjában felhívja a különböző típusú termékek származásának e termékeken való kötelező feltüntetését előíró különböző uniós jogi rendelkezéseket, a közlemény 7–10. pontjában a következőket mondja ki:
- „7. Mivel a Golán-fennsík és Ciszjordánia (Kelet-Jeruzsálemet is beleértve) a nemzetközi jog szerint nem része Izrael területének, a »product from Israel« (Izraelből származó termék) megjelölés az e területekről származó termékek esetében pontatlannak és a hivatkozott jogszabályok értelmében megtévesztőnek tekintendő.
8. Amennyiben az eredetmegjelölés kötelező, olyan másik kifejezést kell használni, amely figyelembe veszi e területek szokásos elnevezését.
9. A Palesztinából származó, nem a telepekről eredő termékek esetében a »product from the West Bank (Palestinian product)« (»Ciszjordániából származó termék [palesztin termék]«), »product from Gaza« (»Gázából származó termék«) vagy »product from Palestine« (»Palesztinából származó termék«) lehet a nemzetközi gyakorlatnak megfelelő és a földrajzi eredet tekintetében nem megtévesztő megjelölés.
10. A Ciszjordániából vagy a Golán-fennsíkról származó, a telepekről eredő termékek esetében nem elfogadható mindössze a »product from the Golan Heights« (»a Golán-fennsíkról származó termék«) vagy a »product from the West Bank« (»Ciszjordániából származó termék«) megjelölés használata. Jóllehet e megjelölések jelzik a termék eredetének tágabb körzetét vagy területét, azon kiegészítő földrajzi információ elhagyása, hogy a termék az izraeli telepekről származik, megtéveszti a fogyasztót a termék valódi eredete tekintetében. Ilyen esetekben az »Israeli settlement« (»izraeli telep«) vagy ennek megfelelő kifejezést is alkalmazni kell (például zárójelben). Ennek megfelelően például a »product from the Golan Heights (Israeli settlement)« (»a Golán-fennsíkról [izraeli telep] származó termék«) vagy a »product from the West Bank (Israeli settlement)« (»Ciszjordániából [izraeli telep] származó termék«) megjelölés használható.”

A francia jog

- 17 A gazdasági és pénzügyminiszter 2016. november 24-én közzétette az „Avis aux opérateurs économiques relatif à l’indication de l’origine des marchandises issues des territoires occupés par [l’État d’]Israël depuis juin 1967” című közleményt (a gazdasági szereplőknek címzett, az [i]zrael[i] [állam] által 1967 júniusa óta megszállt területekről származó áruk eredetmegjelölésével kapcsolatos közlemény, JORF 2016., 273. sz., 81. sz. szöveg, a továbbiakban: miniszteri közlemény), amelynek a szövege a következő:

„Az [1169/2011] rendelet előírja, hogy a címkézési adatoknak tisztességesnek kell lenniük. Nem teremthetik meg a fogyasztó félrevezetésének kockázatát, különösen a termékek eredetét illetően. Az Izrael által megszállt területekről származó élelmiszereket ezért úgy kell címkézni, hogy ezt az eredetet tükrözze.

Következésképpen a [direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes du ministère de l'Économie et des Finances français (DGCCRF), a Gazdasági és Pénzügyminisztérium versenyjogi, fogyasztóvédelmi és csalás elleni főigazgatósága, Franciaország] felhívja a gazdasági szereplők figyelmét a [Bizottság] közlemény[é]re.

Ez meghatározza különösen, hogy a Golán-fennsík és Ciszjordánia, Kelet-Jeruzsálemet is beleértve, a nemzetközi jog szerint nem része Izrael területének. Következésképpen a fogyasztók megtévesztésének elkerülése érdekében az élelmiszerek címkéjén pontosan fel kell tüntetni a termékek pontos eredetét, függetlenül attól, hogy feltüntetésük a közösségi szabályok értelmében kötelező-e, vagy a gazdasági szereplő önkéntesen látja-e el a terméket ezzel a jelöléssel.

A Ciszjordániából vagy a Golán-fennsíkről származó, a telepekről eredő termékek esetében nem elfogadható mindössze a »product from the Golan Heights« (»a Golán-fennsíkről származó termék«) vagy a »product from the West Bank« (»Ciszjordániából származó termék«) megjelölés használata. Jóllehet e megjelölések jelzik a termék eredetének tágabb körzetét vagy területét, azon kiegészítő földrajzi információ elhagyása, hogy a termék az izraeli telepekről származik, valószínűleg megtéveszti a fogyasztót a termék valódi eredete tekintetében. Ilyen esetekben (zárójelben) az »Israeli settlement« (»izraeli telep«) vagy ennek megfelelő kifejezést is alkalmazni kell. Ennek megfelelően például a »product from the Golan Heights (Israeli settlement)« (»a Golán-fennsíkről [izraeli telep] származó termék«) vagy a »product from the West Bank (Israeli settlement)« (»Ciszjordániából [izraeli telep] származó termék«) megjelölés használható.”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 18 Az Organisation juive européenne és a Vignoble Psagot 2017. január 24-én, illetve 2017. január 25-én nyilvántartásba vett két keresetlevelével a miniszteri közlemény megsemmisítése iránti keresetet nyújtott be a Conseil d'État-hoz (államtanács, Franciaország). Kérelmük alátámasztása érdekében mindketten többek között az arra alapított különböző jogalapokra hivatkoztak, hogy e közlemény sérti az 1169/2011 rendeletet.
- 19 A Conseil d'État (államtanács) lényegében úgy ítélte meg, hogy az 1169/2011 rendelet megsértésére alapított jogalapok vizsgálata által felvetett kérdések döntő jelentőségűek az előtte folyamatban lévő két jogvita kimenetele szempontjából, és hogy e kérdések komoly nehézséget vetettek fel.
- 20 E körülmények között a Conseil d'État (államtanács) úgy határozott, hogy az eljárásokat felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
 - „1) Az európai uniós jog és különösen a[z] 1169/2011 [...] rendelet – amikor az e rendelet hatálya alá tartozó valamely termék eredetének megjelölése kötelező – előírja-e egy [az] Izrael [Állam] által 1967 óta megszállt területről származó termék esetében e terület feltüntetését, valamint adott esetben annak feltüntetését, hogy a termék egy izraeli telepről származik?
 - 2) Ennek hiányában az említett rendelet és különösen e rendelet VI. fejezetének rendelkezései lehetővé teszik-e egy tagállam számára az ilyen megjelölések elhelyezésének előírását?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 21 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1169/2011 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének i) pontját és e rendelet 26. cikke (2) bekezdésének a) pontját együttesen úgy kell-e értelmezni, hogy az Izrael Állam által 1967 óta megszállt területéről származó élelmiszereken nem csupán e területet, hanem – amennyiben az ilyen élelmiszerek az említett területen belüli izraeli telepről erednek – ezen eredetet is fel kell tüntetni.
- 22 E tekintetben először is rá kell mutatni arra, hogy az 1169/2011 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének i) pontjából az következik, hogy valamely élelmiszer származási országának vagy eredete helyének a feltüntetése kötelező, amennyiben azt e rendelet 26. cikke előírja.
- 23 E 26. cikk a (2) bekezdésének a) pontjában továbbá pontosítja, hogy az említett adatokat kötelező feltüntetni abban az esetben, ha ezek feltüntetésének elmulasztása félrevezethetné a fogyasztókat az élelmiszer valódi származási országa vagy eredetének helye tekintetében, különösen, ha az ezen élelmiszerral kapcsolatos tájékoztatás vagy a címke egésze egyébként arra utalna, hogy az említett élelmiszer származási országa vagy eredetének helye más.
- 24 Egyébiránt az 1169/2011 rendelet (29) preambulumbekkezdése, amelynek fényében e rendelkezést értelmezni kell, kimondja, hogy a származást vagy az eredetet minden esetben úgy kell feltüntetni, hogy az ne vezesse félre a fogyasztókat.
- 25 Ebből egyrészt az következik, hogy az élelmiszer származási országát vagy eredetének helyét fel kell tüntetni abban az esetben, ha ezek feltüntetésének elmulasztása félrevezethetné a fogyasztókat azáltal, hogy őket arra engedné következtetni, hogy az élelmiszer származási országa vagy eredetének helye különbözik az élelmiszer valódi származási országától vagy eredetének helyétől. Másrészt, ha az említett élelmiszereken feltüntetik a származást vagy az eredetet, akkor ezek feltüntetése nem lehet megtévesztő.
- 26 Másodszor, az 1169/2011 rendelet 26. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő „származási ország” fogalom meghatározásakor e rendelet 2. cikkének (3) bekezdése a Közöségi Vámkódexre hivatkozik, amelynek a helyébe – a jelen ítélet 9. pontjában említettek szerint – az Unió Vámkódex lépett.
- 27 Az Unió Vámkódex 60. cikke értelmében egy adott „országból” vagy „területről” származónak kell tekinteni azokat az árukat, amelyeket vagy teljes egészében ezen országban vagy területen hoztak létre vagy állítottak elő, vagy amelyek utolsó lényeges feldolgozása vagy megmunkálása az említett országban vagy területen történt.
- 28 Ami az „ország” kifejezést illeti, rá kell mutatni egyrészt arra, hogy e kifejezést az EU–Szerződés és az EUM–Szerződés számos alkalommal az „állam” kifejezés szinonimájaként használja. Ennélfogva az uniós jog egységes értelmezésének biztosítása érdekében ugyanezt az értelmet kell tulajdonítani e kifejezésnek az Unió Vámkódex és az 1169/2011 rendelet tekintetében is.
- 29 Másrészt magát az „állam” fogalmat úgy kell értelmezni, hogy az olyan szuverén jogalanyt jelöl, amely a földrajzi határain belül a nemzetközi jog által elismert jogkörök teljességét gyakorolja (lásd ebben az értelemben: 2016. december 21-i Conseil kontra Front Polisario ítélet, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 95. pont).

- 30 Ami a „terület” kifejezést illeti, magából az Unió Vámkódex 60. cikkének vagylagos megfogalmazásából következik, hogy e kifejezés az „országoktól”, és ebből következően az „államoktól” eltérő entitásokat jelöl.
- 31 Amint arra a Bíróság már rámutatott, az ilyen entitások közé tartoznak többek között azok a földrajzi térségek, amelyek ugyan valamely állam joghatósága alá tartoznak, vagy amelyeken egy állam nemzetközi felelősséggel rendelkezik, a nemzetközi jogra tekintettel azonban az ezen állam jogállásától elkülönülő, saját jogállással rendelkeznek (lásd ebben az értelemben: 2016. december 21-i Tanács kontra Front Polisario ítélet, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 92. és 95. pont; 2018. február 27-i Western Sahara Campaign UK ítélet, C-266/16, EU:C:2018:118, 62–64. pont).
- 32 Az Unió Vámkódex 60. cikkében foglaltakra tekintettel az 1169/2011 rendelet 26. cikkének (2) bekezdésében előírt azon kötelezettség, amely szerint fel kell tüntetni az élelmiszer származási országát abban az esetben, ha ennek elmulasztása félrevezethetné a fogyasztókat, nemcsak azokra az élelmiszerekre alkalmazandó, amelyek a jelen ítélet 28. és 29. pontja szerinti értelemben vett „országból” származnak, hanem azokra is, amelyek az ezen ítélet 31. pontjában említett „területekről” származnak.
- 33 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság magyarázata szerint az alapügyben szóban forgó élelmiszerek „az Izrael Állam által 1967 óta megszállt területekről”, és konkrétan, amint az a miniszeri közleményből kitűnik, a Kelet-Jeruzsálemet is magában foglaló Ciszjordániából és a Golan-fennsíkről származnak.
- 34 Márpedig a nemzetközi humanitárius jog szabályai szerint e területek az Izrael Állam mint megszálló hatalom korlátozott joghatósága alá tartoznak, és az ezen állam jogállásától elkülönülő saját nemzetközi jogállással rendelkeznek.
- 35 Ciszjordánia ugyanis olyan terület, amelynek népét – a palesztin népet – megilleti az önrendelkezéshez való jog, amint arra a Nemzetközi Bíróság a megszállt palesztin területeken lévő fal megépítésének jogi következményeiről szóló, 2004. július 9-i tanácsadó véleményében (CIJ Recueil 2004, 136. o., 118. és 149. pont) emlékeztetett. Ami a Golan-fennsíkot illeti, az egy másik, az Izrael Államtól eltérő állam, nevezetesen a Szíriai Arab Köztársaság területének részét képezi.
- 36 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló élelmiszereken az Izrael Állam „származási országgént” való feltüntetése – jóllehet ezek az élelmiszerek valójában a jelen ítélet 33. pontjában említett valamelyik területről származnak – félrevezethetné a fogyasztókat.
- 37 Ezenkívül a fogyasztók azon ténnyel kapcsolatos félrevezetésének elkerülése érdekében, hogy az Izrael Állam e területeken megszálló hatalomként, és nem a jelen ítélet 29. pontjában leírt értelemben vett szuverén jogalanyként van jelen, szükségesnek mutatkozik annak fogyasztók számára való jelzése, hogy az említett élelmiszerek nem ebből az államból származnak.
- 38 Következésképpen az alapügyben szóban forgóhoz hasonló élelmiszerek származási területének feltüntetése nem mulasztható el, és ennek feltüntetését az 1169/2011 rendelet 9. és 26. cikke alapján ezért kötelező jelgűnek kell tekinteni.
- 39 Harmadszor és végül, ami az 1169/2011 rendelet 26. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő „eredet helye” fogalmat illeti, e fogalom e rendelet 2. cikke (2) bekezdése g) pontjának első mondata szerint arra a helyre utal, amelyet az élelmiszer eredetként feltüntettek, de amely hely nem az élelmiszer „származási országa”. Ezen utóbbi rendelkezés ugyanakkor pontosítja, hogy az előállító neve vagy akár címe nem minősülhet ezen élelmiszer eredete megjelölésének.
- 40 Egyébiránt a jelen ítélet 26–32. pontjában szereplő értékelésre tekintettel az eredet helye nem feleltethető meg az élelmiszer „származási területének” sem.

- 41 Ezen elemekre figyelemmel az „eredet helye” fogalmát úgy kell érteni, hogy az az élelmiszer származási országán vagy területén belül található meghatározott földrajzi térségre utal, az előállító címének kizárásával.
- 42 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés először is annak meghatározását foglalja magában, hogy az 1169/2011 rendeletet úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelet értelmében az eredet helye feltüntetésének tekinthető-e annak feltüntetése, hogy az élelmiszer a jelen ítélet 33. pontjában említett valamelyik területen található „izraeli telepről” származik.
- 43 Ami a „telep” kifejezést illeti, e kifejezés az általános jellege miatt nem egyetlen helyre, hanem több helyre is utalhat. Ezenkívül e kifejezés a szokásos értelmében a földrajzi fogalmon túl demográfiai dimenziót is magában foglal, amennyiben az egy külföldi eredetű lakosságra utal.
- 44 Ezek az elemek ugyanakkor nem képezhetik az akadályát annak, hogy a „telep” kifejezés segítségével határozzuk meg az 1169/2011 rendelet értelmében vett „eredet helyét”, feltéve hogy e kifejezés egy adott esetben a jelen ítélet 41. pontjában szereplő meghatározással összhangban egy földrajzilag meghatározott helyre utal.
- 45 Ebből a jelen esetben az következik, hogy az 1169/2011 rendelet 26. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett „eredet helye” feltüntetésének tekinthető annak feltüntetése, hogy az élelmiszer a jelen ítélet 33. pontjában említett valamelyik területen található „izraeli telepről” származik.
- 46 E körülmények között másodszor meg kell határozni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló élelmiszerek esetén kötelező-e az „izraeli telep” feltüntetése. Konkrétabban, amint az a jelen ítélet 38. pontjából következik, amennyiben az ilyen élelmiszereken fel kell tüntetni a származási területüket, a Bíróság feladata annak vizsgálata, hogy ezeken az élelmiszereken az „izraeli telepet” is fel kell-e tüntetni.
- 47 A jelen ítélet 25. pontjában kifejtettek szerint e célból meg kell vizsgálni, hogy az, hogy ezen információ feltüntetésének elmulasztása – ami magában foglalja, hogy csupán a származási területet tüntetik fel – félrevezetheti-e a fogyasztókat az érintett élelmiszerek valódi eredetének helyét illetően.
- 48 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az Izrael Állam által megszállt bizonyos területeken létesített telepeket az jellemzi, hogy azok az ezen állam által a területén kívül folytatott lakosságáthelyezési politikát valósítják meg, ezáltal sértve az általános nemzetközi humanitárius jog szabályait, amelyeket a polgári lakosság háború idején való védelméről szóló, 1949. augusztus 12-i Genfi Egyezmény (Egyesült Nemzetek, *Recueil des traités*, 75. kötet, 973. sz., 287. o.; kihirdette: az 1954. évi 32. tvr.) 49. cikkének hatodik bekezdése rögzít, amint arra a Nemzetközi Bíróság a megszállt palesztin területeken lévő fal megépítésének jogi következményeiről szóló, 2004. július 9-i tanácsadó véleményében a megszállt palesztin terület vonatkozásában rámutatott (CIJ Recueil 2004, 136. o., 120. pont). Ráadásul – amint arra a főtanácsnok az indítványának 53. és 54. pontjában rámutatott – az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa több alkalommal elítélte e politikát, ahogyan maga az Unió is. Ebben az összefüggésben hangsúlyozni kell, hogy az EUSZ 3. cikk (5) bekezdésével összhangban az Unió hozzájárul a nemzetközi jog és különösen az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt elvek szigorú betartásához.
- 49 Márpedig meg kell jegyezni, hogy amennyiben egy izraeli telepről származó élelmiszeren feltüntetnék a jelen ítélet 33. pontjában említett valamely területet, ugyanakkor elmulasztanák ezen eredet helyének feltüntetését, a fogyasztók azt gondolhatnák, hogy ez az élelmiszer Ciszjordánia esetében egy palesztin előállítótól, míg a Golan-fennsík esetében egy szíriai előállítótól származik.
- 50 A fogyasztóktól ugyanis a tárgyra vonatkozó részletes információk hiányában nem várható el annak levezetése, hogy az ilyen élelmiszer olyan területről vagy területcsoportról származik, amely az említett területek egyikén a nemzetközi humanitárius jog szabályainak megsértésével létesített telepet alkot.

- 51 E tekintetben az arra vonatkozó információ feltüntetésének elmulasztása, amely szerint az élelmiszer a jelen ítélet 33. pontjában említett valamelyik területen található „izraeli telepről” származik, félrevezetheti a fogyasztókat, mivel arra engedi őket következtetni, hogy ez az élelmiszer a valódi eredetének helyétől eltérő helyről ered.
- 52 Ezt a következtetést az 1169/2011 rendelet célja is megerősíti, amely – amint az 1. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik – az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó magas szintű fogyasztóvédelem biztosításában áll, figyelembe véve a fogyasztók felfogásában kialakult különbségeket.
- 53 Az 1169/2011 rendelet 3. cikkének (1) bekezdéséből, valamint e rendelet (3) és (4) preambulumbekkezdéséből – amelyek fényében az előbbi rendelkezést értelmezni kell – ugyanis az következik, hogy a fogyasztók tájékoztatásának lehetővé kell tennie a fogyasztók számára a fogyasztott élelmiszerek megfelelő tájékoztatás alapján történő kiválasztását, különös tekintettel az egészségügyi, gazdasági, környezetvédelmi, társadalmi és etikai szempontokra.
- 54 Márpedig e felsorolás nem kimerítő jellegére figyelemmel hangsúlyozni kell, hogy e tekintetben a nemzetközi jog tiszteletben tartásával kapcsolatos szempontokhoz hasonló más típusú megfontolások is relevánsak lehetnek.
- 55 A jelen ügyben el kell ismerni – amint arra a főtanácsnok az indítványának 51. és 52. pontjában lényegében rámutatott –, hogy a fogyasztók a vásárlással kapcsolatos döntéseik meghozatalakor figyelembe vehetik az azzal kapcsolatos megfontolásokat, hogy az alapügyben szóban forgó élelmiszerek eredetének helye a nemzetközi humanitárius jog szabályainak megsértésével létesített telep.
- 56 Ezenkívül az a körülmény, hogy az élelmiszer a nemzetközi humanitárius jog szabályainak megsértésével létesített telepről ered, a fogyasztók vásárlással kapcsolatos döntéseinek befolyásolására alkalmas etikai jellegű értékelés tárgyát képezheti, és ez annál is inkább így van, hogy bizonyos ilyen szabályok a nemzetközi jog alapvető szabályainak minősülnek (a Nemzetközi Bíróság 2004. július 9-i tanácsadó véleménye a megszállt palesztin területeken lévő fal megépítésének jogi következményeiről, CIJ Recueil 2004, 136. o., 155–159. pont).
- 57 Így, noha az 1169/2011 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének i) pontja és 26. cikke (2) bekezdésének a) pontja a származási országnak „vagy” az eredet helyének megjelölésére utal, e rendelkezések az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben megkövetelik mind annak feltüntetését, hogy az élelmiszer a jelen ítélet 33. pontjában említett valamelyik területről származik, mind pedig annak feltüntetését, hogy ezen élelmiszer valamely „izraeli telepről” ered, amennyiben ez az élelmiszer az e területek egyikén belül található valamely telepről ered, mivel e második információ feltüntetésének elmulasztása félrevezetheti a fogyasztókat ezen élelmiszer eredetének helyét illetően.
- 58 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1169/2011 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének i) pontját és e rendelet 26. cikke (2) bekezdésének a) pontját együttesen úgy kell értelmezni, hogy az Izrael Állam által megszállt területekről származó élelmiszereken nem csupán e területet, hanem – amennyiben az ilyen élelmiszerek az említett területen belüli izraeli telepet alkotó területről vagy területcsoportról erednek – ezen eredetet is fel kell tüntetni.

A második kérdésről

- 59 Az első kérdésre adott válasza tekintettel a második kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- ⁶⁰ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 9. cikke (1) bekezdésének i) pontját és e rendelet 26. cikke (2) bekezdésének a) pontját együttesen úgy kell értelmezni, hogy az Izrael Állam által megszállt területekről származó élelmiszereken nem csupán e területet, hanem – amennyiben az ilyen élelmiszerek az említett területen belüli izraeli telepet alkotó területről vagy területcsoportról erednek – ezen eredetet is fel kell tüntetni.

Aláírások